

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1931/32

Medea

Maska rdeče smrti

Dandin v vicah

Premijera 27. februarja 1932

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : M. BRAVNIČAR

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 27. februarja 1932

Slavko Osterc

V krogu slovenskih skladateljev zavzema Slavko Osterc, slično kakor ostali mlajši skladatelji, svoje posebno mesto. Od svojega povratka iz Prage, kjer je dovršil glasbene nauke, pa do danes hodi dosledno po eni poti, katero bi analiziral sledeče: atonalen večglasen slog, brezobzirnost v izrazu, pristaš starih strogih glasbenih oblik, neizprosen sovražnik romantike, ki jo občuti kot osladnost ter izogibanje vsake čustvenosti. Njegove skladbe naj bodo izraz »nove stvarnosti«, oblikovno pa neoklasicizma. Trda materijalnost brez sentimentov — arhitektura iz železobetona in natančnih računov.

Osterc je v rabi sredstev skrajni levičar. Askeza čustev, objektivna melodika v baročnih oblikah fug in kanonov, stvarna inštrumentacija, zanikanje harmonije kot izrazno sredstvo —

to bi bile poteze Osterčevih skladb, ki imajo precej zunanjega sorodstva s Hindemithovim ustvarjanjem. Takšna glasba ne računa pri širšem občinstvu na efekt, ker je zamotana in navadnemu ušesu težje dostopna. Pri tej glasbi ne sme biti uho zvezano s čustvom, temveč z razumom, da postane dostopna in da pusti utise.

Vsa ta svojstva in značilnosti sloga »nove stvarnosti« v operi in neoklasicizma v čisti glasbi pa so v logičnem nasprotju z dramatično glasbo. V dramatikii leži romantika, trdijo vneti pristaši nove stvarnosti. Vsaka dramatična glasba ima v sebi elemente romantične glasbe. Edina rešitev iz zagate in tega protislovja so primerni libreti, ki odgovarjajo kolikor mogoče bistvu te glasbe. Kolika razvojna možnost je v tem načinu za bodočo operni teater, bo pokazal in dokazal šele čas. Osterčeve tri enodejanke so izšle iz te mentalitete. Sorodne so nekoliko minutnim operam Dariusa Milhauda. Podobno kakor Milhaud je tudi Osterc v svojih enodejankah strnil tekst na minimum; obrezal je prav vse, kar se mu ni zdelo nujno in tako je napravil opero v nekakšnem telegrafskem slogu.

Glasba v teh enodejankah hodi samostojno pot, vendar in večinoma le vzporedno s tekstom. Zgrajena je na manjših strogi oblikah in ima vse prej omenjene značilnosti.

Od svojega gledališkega prvenca »Iz komične opere« je napravil Osterc s temi enodejankami v tehničnem oziru korak naprej, slovensko operno produkcijo pa je obogatil z novimi in svojevrstnimi deli.

*

Slavko Osterc je bil rojen 17. junija 1895. v Veržeu pri Ljutomeru. L. 1914. je končal učiteljsiše v Mariboru in nastopil učiteljsko mesto. Po vojni so izvajali v Mariboru in drugod po Štajerskem večkrat njegove skladateljske prvence in z njimi je dokazal svoj skladateljski talent; tako je dobil dopust in sredstva za nadaljevanje svojih glasbenih nauk. V Pragi je l. 1927. končal kompozicijske študije pri Jiraku in Habi ter je bil takoj zatem nastavljen za učitelja skladbe na ljubljanskem konservatoriju, kjer deluje še danes.

Dela: zbori, samospevi, komorna glasba, 2 suiti za orkester, koncert za orkester, kantata »Celjska romanca«, koncertino za gosli in mali orkester, Rekvijem za unisono zbor in orkester.

Enodejanka »Iz komične opere«, minutna groteska »Saloma«, opera »Krog s kredo« itd.

Slavko Osterc:

Minutne opere

Prišle so kot nekaka reakcija na neizmerne dolžine romantičnih oper, nekaj pa tudi kot praktična posledica moderne ureditve odra, ki dopušča hitro izpremembro kulisarije in scenarije, tako da odmor po taki minutni operi na drugo razmeroma

ni predolg. Prvi jih je pisal Darius Milhaud in so izšli klavirski izvlečki treh njegovih minutnih oper v »Universal ediciji«. To so: »Osvoboženi Tezej«, »Zapuščena Arijadna« in »Ugrabljeni Evropa«. Izvajali so jih vse v Nemčiji. Nobena teh ne traja čez 15 minut, torej so prav za prav operne slike vsaka s tremi, štirimi prizori. Pozneje so začeli prištevati k minutnim operam tudi daljše enodejanke, tako n. pr. Hindemithov skeč »Tja in nazaj« in celo Tochovo opero »Princeza na grahu«, ki traja tri četrt ure. Bistvo minutne opere je lapidarnost v besedilu. Z ozirom na to smatram svojo »Medeo« in »Dandina« za minutne opere. Princip v orkestru je pretežno prozorna instrumentacija, pevci nimajo dolgih točk, tudi zbor ne. V Milhaudovi »Ugrabljeni Evropi« prekine n. pr. pevec svojega partnerja, ki mu hoče pripovedovati znan dogodek, z besedami: »Nikar! To mi je že znano.« Pri tem seveda računa na informiranost publike v grški mitologiji in historiji. Scena seveda tudi ne sme biti prenatrpana — že radi sloga — pa tudi radi praktičnosti pri menjavi scen. Minutni operi ne gre za karakterizacijo nastopajočih oseb, niti ne za kdove kako karakterizacijo situacije, temveč za čim hitrejši potek dogodkov, ki se vrste s tako naglico, kakor če bi igralci govorili prozo. To pa ne izključuje ponavljanja kakega stavka ali besede, če ta odločilno vpliva na potek dejanja. Jasno je, da pri minutni operi število sodelujočih ni preveliko. Milhaud predpiše celo reducirani komorni zbor s šestimi ali osmimi pevci. Tudi četveroglasje zбора je navadno reducirano na tro- ali dvoglasje. Spremljava zбора je temu primerno tudi diskretna, kar v velikih operah ni običaj. Že po svoji lapidarnosti je minutna opera taka, da mora omejiti romantična nastrojenja, patetična pa sploh negira. Po svoji diskretnosti in obsegu bi spadala bolj v komorne teatre kot pa v velike.

Vsebina enodejank

»Medeo«. (Opera v enem dejanju.)

Po Evripidovi tragediji. Tekst je v operi zelo zgoščen, vendar se v operi dogodi vse kakor v tragediji.

Vse b i n a: Medea si želi smrti, ker jo je zavrzel njen mož Jason, ki se namerava poročiti s Kreonovo hčerko. Medea je izgnana, a si izprosi od Kreona dovoljenje, da sme ostati še en dan. Potuhne se in snuje osveto, ki jo tudi izvrši. Zastrupi oba svoja otroka iz Jasonovega zakona in novo nevesto, Kreonovo hčerko. S Pitheovim sinom Aigijem se dogovori, da pride po izvršeni osveti k njemu v Atene. Medea ne pusti, da bi Jason pokopal mrtve otroke, ampak jih vzame s seboj v voz, v katerega sta vprežena dva krilata zmaja. Pred odhodom sporoči nezvestemu Jasonu, da bo otroke sama pokopala in mu prerokuje propast.

»Maska rdeče smrti«.

Pantomima po Edgar Allan Poejevi zgodbi. Napovedovalec pove, da je izbruhnila strašna kuga »Rdeča smrt« in da se je knez Prospero zavaroval pred njo s tem, da je povabil svoje najboljše prijatelje in najodličnejše dame v grad, ki ga je dal nato hermetično zapreti. V pantomimi vidimo razkošje in veselo brezskrbnost zbrane družbe v gradu. Popivajo in rajajo. Dajo si predvajati plesne točke, celo učinek kuge parodirajo. Naenkrat se pojavi med njimi maska, ki predstavlja »Rdečo smrt«. Vsi se za hip prestrašijo, nakar rajajo dalje v domnevi, da se je kdo iz družbe tako maskiral. Knez hoče neprijetno masko izgnati, s samim pogledom ga maska podre na tla, kar spravi vso družbo v paniko. Maska obhodi vse prostore, nazadnje jo nekateri pogumnejši napadejo, a v rokah jim ostane le rjuha — Rdeča smrt je prodrla tudi k njim in je vse pokončala. Naposled se ustavi tudi stenska ura.

»Dandin v vicah«.

Opera v treh slikah s tremi uvodi. Po nekem Hans Sachsovem »Fastnachtspielu« in Molièrovem »Dandinu«.

I. uvod: Zbor predstavi Dandina kot reveža, ki je upravičeno ljubosumen na svojo ženo Angeliko.

1. slika: Opat in menih se v celici pogovarjata o življenjskih težavah. Vstopi Angelika, ki obtoži svojega moža Dandina zločina ljubosumnosti in ju prosi za svet. Ko jima odšteje podkupnino, ji naročita, naj pošlje k njima Dandina. On gre, napojita ga, da zaspi.

II. uvod: Zbor napove, da je Dandina zadela kap in da je umrl. Zbor ugiba, kaj bo z Dandinom na onem svetu.

2. slika: Dandin se prebudi v samostanski ječi in ugiba, kje je in kaj je z njim. V mučitelja preoblečen menih ga pouči, da je v vicah in da dela pokoro za »svojih grehov sto in sto«, zlasti pa za »ljubosumnosti zločin«. Po mučenju Dandin omaga in zaspi.

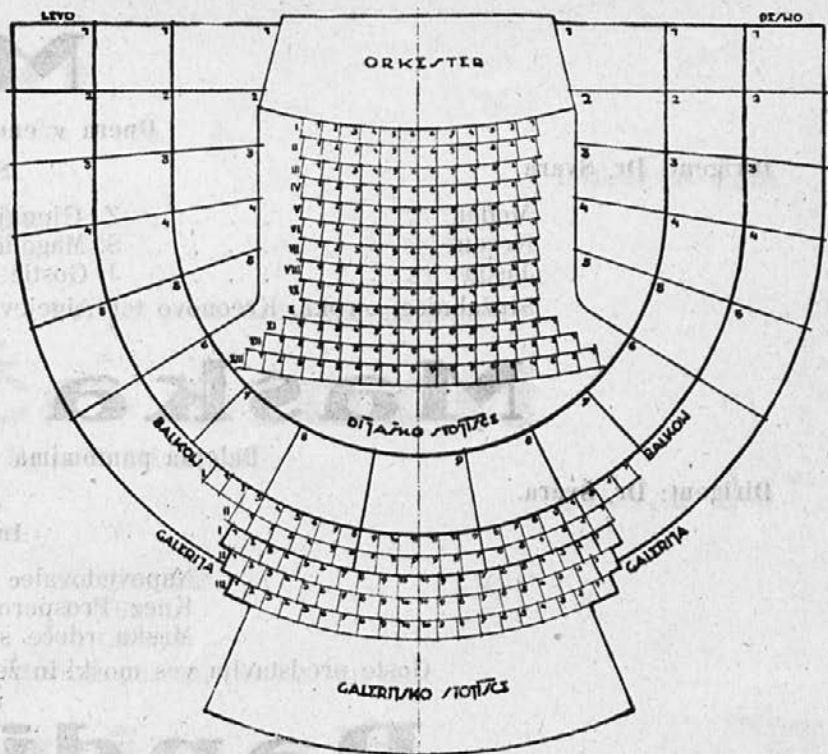
(Menih mu je dal upanje, da mu po posebni milosti ne bo treba takoj v nebesa, ampak da se lahko vrne na svet. Dandin se odloči za poslednje.)

III. uvod. Zbor ugotovi, da je Dandin zopet živ in da se vrača domov. Ugiba, kaj bo doma, ker bo najbrže Dandin našel svojo Angeliko zopet »v objemu drugega«.

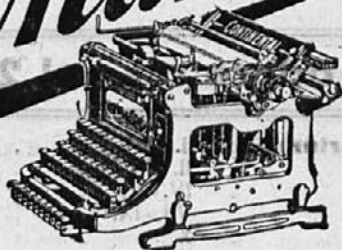
3. slika: Dandin ujame zadnje besede in odgovori zboru in vsem navzočim, da zaradi njihove radovednosti ne bo hodil še enkrat v vice in da je ljubosumnost neumnost, zaradi katere se ni vredno razburjati.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: M. Bravničar — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

Continental

IVAN LEGAT

MARIBOR
VETRINJSKA 30
TELEFON INT. 24-34

LJUBLJANA
PREŠERNOVA 44
TELEFON INT. 28-36

Medea

Opera v enem dejanju Glasbil Slavko Osterc.

Scenograf Uljanišček.

Dirigent: Dr. Švara.

Režiser: B. Kreft.

Medea	Z. Gjurgjenac-Ga	Aigeos	V. Janko
Kreon	S. Magolič	Odgojitelj	G. Driga
Jason	J. Gostič	Sel	Fr. Mohorič

Služabnice, otroka, Kreonovo ter Aigejevo spremstvo
Godi se v Korintu pred Medejinim stanovanjem.

Maska rdeče smrti

Baletna pantomima po noveli Poeja. Uglasbil Slavko Osterc.

Koreograf Golovin.
Inscenacija Uljanišček.

Dirigent: Dr. Švara.

Režiser: B. Kreft.

Napovedovalec	M. Simončič
Knez Prospero	I. Mencin
Maska rdeče smrti	P. Golovin

Goste predstavlja ves moški in ženski zbor baletnih točkah nastopi ves baletni zbor.

Dandin v vicah

Groteska po Molièru in H. Uglasbil Slavko Osterc.

Dirigent: Dr. Švara.

Režiser: B. Kreft.

Dandin, prevarani soprog	P. Kovač	Opat	D. Zupan
Angelika, njegova žena	N. Španova	Menih	V. Janko
Angelikin ljubimec		I. Mencin	

Blagajna se odpre ob pol 20.

Načetek ob 20.

Konec pred 23.

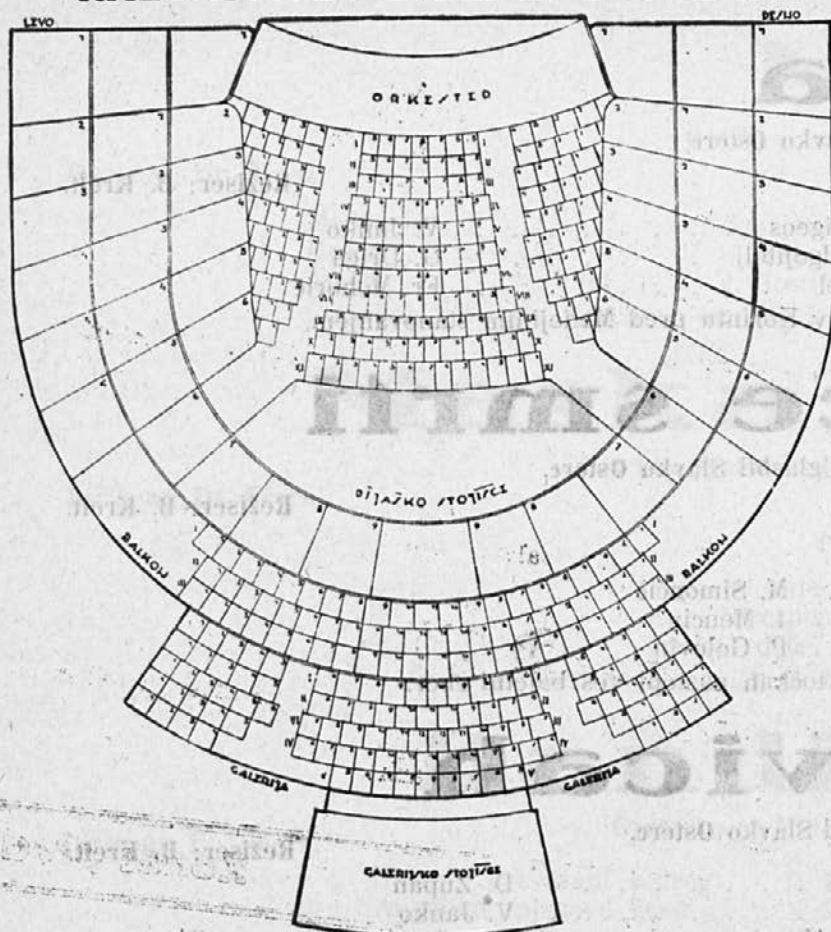
Parter:	Sedeži I. vrste	Din	46
	II. - III. vrste		40
	IV. - VI.		36
	VII. - IX.		32
	X.		28
	XI.		25
Lože	Lože v parterju		150
	I. reda 1-5		150
	6-9		180

Nadaljni ložni	parterju	25
	I. redu	30
Balkon:	I. vrsta	25
	II. "	20
	III. "	15

Galerija:	Sedeži I. vrste	Din	14
	II. "		12
	III. "		12
	IV. "		10
	V. "		10
	Stojišče		4
	Dijaško stojišče		7

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni od 10. do pol 1. in od 2. do 5. ure

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

'RIBA' Ljubljana Gradišče 7

trgovina z raznovrstnimi sladkovodnimi in
svežimi ter konzerviranimi morskimi ribami

Specijalna zajutrkovalnica vsakovrstnih rib - Vinotoč

Lastnik I. Ogrinc

Telefon 25-84